

LATVIJAS REPUBLIKAS UZŅĒMUMU REĢISTRS

Pērses ielā 2, Rīgā, LV-1011 Reģ. Nr. 90000270634 Tālr. (371) 6 7031 703, fakss (371) 6 7031 793
e-pasts: info@ur.gov.lv, www.ur.gov.lv

Rīgā

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes nozaru sēdes PROTOKOLS Nr. 4

22.09.2010

Sanāksmi vada:

LR Uzņēmumu reģistra galvenais valsts notārs

Ringolds Balodis

Piedalās:

LR Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes locekļi:

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes pārstāvis

Jānis Kārklīšs

Komerclikuma projekta izstrādes grupas vadītājs,

Komerclikuma komentāru autors

Aigars Strupišs

Latvijas Patentpilnvaroto asociācijas pārstāve

Brigita Tērauda

Latvijas Tirgotāju asociācijas pārstāvis

Austris Kalniņš

Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve

Inese Olafsone

LR Uzņēmumu reģistra darbinieki:

Galvenā valsts notāra vietniece funkciju jautājumos

Guna Paidere

Juridiskās nodaļas vadītājs

Aivars Paegle

Juridiskās nodaļas juriskonsulte

Silga Ozoliņa

Tieslietu ministrijas Civiltiesību departamenta Komerctiesību
nodaļas vadītāja

Baiba Lielkalne

Pieaicinātie eksperti:

Aivars Lošmanis

Edvīns Danovskis

Helmuts Jauja

Vadims Beļajevs

Māris Ruķers

Jānis Lazdiņš

Protokolē:

LR Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāra palīdzē

Santa Segliņa

LR Uzņēmumu reģistra Juridiskās nodaļas juriskonsulte

Silga Ozoliņa

Sanāksmi sāk plkst. 15.00

Ringolds Balodis atklāj sēdi un informē klātesošos par darba kārtībā esošajiem jautājumiem:

1.Par saimnieciskās darbības veicēju reģistrāciju.

2.Balsstiesīgā pamatkapitāla noteikšana, ievērojot aizliegumu izmantot balsstiesības.

1.§

Par saimnieciskās darbības veicēju reģistrāciju

Atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 1.aprīļa sēdē nolemtajam (protokols Nr.21 39.§). Tieslietu ministrijai tika uzdots izstrādāt koncepcijas „Par vienotu juridisko personu un publisko tiesību subjektu reģistrāciju” projektu. Uzdevuma izpildei ir izveidota starpministriju darba grupa, kurā ir pretēji viedokļi attiecībā uz saimnieciskās darbības veicēju reģistrācijas jautājumiem. Lai sagatavotu pamatotu izvērtējumu par vienotu saimnieciskās darbības veicēju reģistrāciju, Uzņēmumu reģistrs vēlas noskaidrot ekspertu viedokli, pirmkārt, par nepieciešamību un lietderību nodot saimnieciskās darbības veicēju reģistrācijas funkciju Uzņēmumu reģistram. Otrkārt, noskaidrot ekspertu viedokli par darba grupas izvirzītajiem iespējamajiem risinājuma variantiem fizisko personu – saimnieciskās darbības veicēju reģistrācijas nodrošināšanai, izvērtējot iespējas:

- 1.Saglabāt esošo sadalījumu – individuālie komersanti (IK) un fiziskās personas – saimnieciskās darbības veicēji;
- 2.Noteikt visas fiziskās personas – saimnieciskās darbības veicējus reģistrēt kā IK;
- 3.Noteikt robežšķirtni, kuros gadījumos fiziskās personas, kuras veic saimniecisko darbību reģistrējamas kā IK un kuros kā saimnieciskās darbības veicēji (pašreizējais regulējums pieļauj izvēles iespējas, kādā statusā reģistrēties, ja nav iestājušies Komerclikumā 75.panta noteikumi).

Darba grupas sēdēs Valsts ieņēmumu dienests paudis viedokli, ka konceptuāli neiebilst pret fizisko personu – saimnieciskās darbības veicēju reģistrācijas iestādes maiņu. Taču vienlaikus Valsts ieņēmumu dienests norādījis, ka nebūtu lietderīgi fiziskās personas – saimnieciskās darbības veicējus reģistrēt divos statusos – gan kā IK, gan kā saimnieciskās darbības veicējus, izsakot priekšlikumu visas fiziskās personas – saimnieciskās darbības veicējus reģistrēt kā IK.

1.1.

(V.Beļajevs, J.Lazdiņš)

No saimnieciskās darbības veicēja viedokļa nav svarīgi, kurā iestādē reģistrēties. Taču tam ir jābūt skaidri noteiktam likumā un tām nebūtu jābūt divām iestādēm. Nav konceptuālas nozīmes, vai to nodrošina VID vai Reģistrs.

Saglabājot esošo situāciju attiecībā uz saimnieciskās darbības veicēju un IK reģistrāciju, būtu loģiski izstrādāt likumu par saimnieciskās darbības veicējiem, kā arī skaidri noteikt pašnodarbinātā statusu. Nepieņemami būtu noteikt, ka visām fiziskām personām būtu jāreģistrējas kā IK.

1.2.

(A.Strupiņš, H.Jauja, J.Kārkliņš, V.Beļajevs)

Praksē problēmas ar saimnieciskās darbības veicēju reģistra informācijas pieejamību ir grāmatvežiem, izmaksājot personai ienākumus, jāņem vērā, vai šī persona ir saimnieciskās darbības veicējs vai nav, vai ir nodoklis jāietur vai nav.

Likums formāli nosaka, kam jāreģistrējas par saimnieciskās darbības veicēju, VID rīcībā ir visa informācija par saimnieciskās darbības veicējiem. Līdz ar to nebūtu lietderīgi veidot

atsevišķu saimnieciskās darbības veicēju reģistru, bet gan padarīt publiski pieejamu esošo (līdzīgi kā PVN reģistrs).

1.3

(B.Lielkalne, A.Strupiņš, A.Lošmanis, E.Danovskis, M.Ruķers, A.Kalniņš)

Reģistrācijas iestādes maiņa būtu nelietderīga no valsts resursu viedokļa. Nav nepieciešams mainīt arī esošo kārtību, atsevišķi reģistrējot saimnieciskās darbības veicējus un IK, jo IK ir paredzēts speciāls regulējums, ko nevar attiecināt uz visiem saimnieciskās darbības veicējiem. Risku un atbildības ziņā uz IK balstās daudz kas vairāk nekā uz saimnieciskās darbības veicējiem.

Komercdarbība ir tikai viens no saimnieciskās darbības veidiem. Viens no komercreģistra mērķiem ir nošķirt tos subjektus, uz kuriem attiecas komerciesiskā regulācija. Saimnieciskās darbības veicēju reģistrs nav nepieciešams, jo šādā gadījumā tas daļēji pārsegtos ar nodokļu maksātāju reģistru. Jauna reģistra izveide nevar būt par pamatu valsts ērtībām.

Valsts pārvaldes iekārtas likums nosaka vispārīgus ietvarus kā vajadzētu koncentrēt iestāžu veicamos uzdevumus. Viens no uzdevumiem ir, lai valsts pārvaldes iestādes funkcijas privātpersonai būtu ērtas un pieejamas. Tiem saimnieciskās darbības veicējiem, kurus pašlaik neregistrē Komercreģistrā, būs lieks gājiens uz Reģistru, jo tāpat pamatsadarbība tiem ir ar VID, kur notiek nodokļu administrēšana.

Atbalstāma ir līdzšinējā kārtība, kad VID un Reģistrs uzskaita subjektus katrs savām vajadzībām: VID uzskaita nodokļu maksātājus efektīvai savu funkciju nodrošināšanai, bet Reģistra būtība ir publisku reģistru vešana, kuri ir nepieciešami trešo personu vajadzībām. Līdz ar to nav iespējams izveidot vienu iestādi, kura reģistrē visu.

2.§

Balsstiesīgā pamatkapitāla noteikšana, ievērojot aizliegumu izmantot balsstiesības

Sabiedrības ar ierobežotu atbildību lietā ir reģistrēts nodrošinājuma līdzeklis – aizliegums izmantot no sev piederošajām sabiedrības pamatkapitāla daļām izrietošās balsstiesības.

Uzņēmumu reģistrā ir saņemts šīs sabiedrības dalībnieku sapulces protokols, kurā, nosakot balsstiesīgo pamatkapitālu, ņemts vērā tikai tas pamatkapitāls, uz kuru nav reģistrēts šis aizliegums. Proti, norādīta tikai tā pamatkapitāla daļa, kurai ir tiesības piedalīties balsošanā. Turpretī vēlāk saņemts iesniegums, kurā pausts pretējs viedoklis, ka balsstiesīgais pamatkapitāls atbilst apmaksātajam pamatkapitālam, jo Komerclikuma 211. panta pirmā daļa pati par sevi nodibina balsstiesības, nosakot, ka dalībniekam balsstiesības dod tikai pilnībā apmaksāta daļa. Komerclikuma 212. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka dalībnieku sapulce ir lemttiesīga, ja tajā piedalās dalībnieki, kuri kopā pārstāv vairāk par pusi no balsstiesīgā pamatkapitāla. Lai Uzņēmumu reģistram būtu tiesisks pamats izdarīt ierakstus komercreģistrā, nepieciešams konstatēt, ka dalībnieku sapulces lēmumi ir pieņemti lemttiesīgā sapulcē. Ņemot vērā, ka kvorumu nosaka atbilstoši balsstiesīgajam pamatkapitālam, ir būtiski noskaidrot jēdziena „balsstiesīgais pamatkapitāls” nozīmi.

Tāpēc jānoskaidro, vai balsstiesīgā pamatkapitāla lielums atbilst apmaksātajam pamatkapitālam? Vai par balsstiesīgu uzskatāma tikai tā pamatkapitāla daļa, uz kuru nav reģistrēts aizliegums izmantot balsstiesības? Pieņemot, ka balsstiesīgais pamatkapitāls ietver arī to dalībnieku daļas, kam piemērots aizliegums izmantot balsstiesības, sapulce ir lemttiesīga, tajā ir kvorums, bet balsstiesīgie dalībnieki tik un tā nevar pieņemt lēmumu. Ja nevar pieņemt lēmumu, kā var apgalvot, ka sapulce ir lemttiesīga?

2.1

(V.Beļajevs, H.Jauja)

Aizlieguma mērķis ir liegt vienam dalībniekam izmantot savas balsstiesības, nevis paralizēt visas sabiedrības darbību. Gadījumā, ja aizliegums piemērots tām daļu balsstiesībām, kas sastāda vairāk nekā pusi no visa pamatkapitāla, skaitot tās pie balsstiesīgajām, sabiedrība nevar pieņemt nekādus lēmumus, kas ir pretēji nodrošinājuma līdzekļa mērķim. Komerclikuma 211. panta pirmā daļa nosaka, ka balsstiesības dod pilnībā apmaksāta daļa. Taču tas nenozīmē, ka neņem vērā piemēroto nodrošinājuma līdzekli. Tāpēc, ja dalībniekam ir aizliegums balsot, daļai nav arī balsstiesību un šo daļu neieskaita balsstiesīgajā pamatkapitālā.

Ja prasības nodrošinājuma līdzeklis ir piemērots likumīgi, nevar pieļaut, ka sabiedrība faktiski nav spējīga darboties, proti, nevar pieņemt lēmumus mainīt valdi, palielināt pamatkapitālu utt. Ierobežojot viena dalībnieka tiesības, tiek ierobežota visas sabiedrības darbība. Savukārt, ja nodrošinājuma līdzekļa mērķis ir ierobežot sabiedrību, tad jāpiemēro cits nodrošinājuma līdzeklis.

Nemot vērā šī nodrošinājuma līdzekļa mērķi, tās kapitāla daļas, kurām piemērots aizliegums izmantot balsstiesības, balsstiesīgajā pamatkapitālā nebūtu ieskaitāmas.

2.2.

(A.Strupišs, A.Lošmanis, B.Tērauda, M.Ruķeris, J.Kārklīšs)

Komerclikuma 211. panta pirmajā daļā ir skaidri noteikts, ka dalībniekam ir balsstiesības, ja tas pilnībā apmaksājis daļu. Balsstiesīgā pamatkapitāla apjomu nosaka likums. Tāpēc balsstiesīgais pamatkapitāls ir vienāds ar apmaksāto pamatkapitālu. Komerclikuma 186.panta trešā daļa nosaka dalībnieka tiesības, kas izriet no kapitāla daļas, t.sk. balsstiesības. Nevienu no daļai esošajām tiesībām tiesa nevar anulēt un mainīt daļas statusu. Piemērojot nodrošinājuma līdzekli, var ierobežot konkrēto tiesību izlietošanu, taču nevar anulēt tiesības. Attiecībā uz konkrēto nodrošinājuma līdzekli jāņem vērā tā vārdiskā nozīme - aizliegts izmantot balsstiesības. Atslēgas vārds šajā situācijā ir „izmantot”. Balsstiesību izmantošanas aizliegums izpaužas tā, ka dalībnieks nevar izmantot balsstiesības, bet var izmantot citas no daļas izrietošās tiesības. Līdz ar to daļa paliek balsstiesīga arī tad, ja tās turētājam ir ierobežotas tiesības balsstiesību izlietot. Pretējā gadījumā veidojas absurda situācija, kad, panākot nodrošinājuma līdzekļa piemērošanu, kas nepielaiž vairākumu lēmumu pieņemšanā, mazākums var padarīt sevi par vairākuma dalībnieku. Situācijā, kad vairākuma dalībniekiem ir piemērots nodrošinājums līdzeklis – aizliegums izmantot balsstiesības, nevar piešķirt lielākas tiesības mazākuma dalībniekiem, nekā tās bijušas līdz šim. Nebūtu attaisnojami, ka dalībniekam, kas līdz šim nav būtiski varējis ietekmēt lēmumu pieņemšanu, tagad tādas tiesības tiktu radītas.

Lai dalībnieku sapulcē pieņemtu lēmumu, ir nepieciešams kvorums un balsu vairākums. Lai lēmums būtu spēkā, ir jābūt kvorumam. Gadījumā, kad vairākuma daļām ir aizliegums izmantot balsstiesības, veidojas situācija, kad kvorums ir (ja arī vairākums piedalās dalībnieku sapulcē), bet faktiski lēmumu pieņemt nevar. Šāda nodrošinājuma līdzekļa piemērošanas gadījumā Uzņēmumu reģistrs nevar izlemt, kas ir sabiedrības interesēs. Proti, vai nodrošinājuma līdzeklis liedz sabiedrībai pieņemt lēmumus. Uzņēmumu reģistram no dalībnieku sapulces protokolā norādītajām ziņām jākonstatē, vai tajā bijis kvorums.

Lai sabiedrības dalībnieku sapulcē varētu tikt pieņemti lēmumi, lai sabiedrības darbība netiktu paralizēta, prasības nodrošinājumu ir iespējams atsaukt vai prasīt atcelt, motivējot nepieciešamību.

Turklāt 2006./2007. gada tiesu prakses apkopojumā „Apelācijas un kasācijas instances tiesu prakse blakus sūdzību izskatīšanā par tiesu lēmumiem”(apstiprināts ar Senāta Civillietu departamenta senatoru kopsēdes 2007.gada 5.aprīļa lēmumu Nr.1) skaidri norādīts, ka balsstiesību izmantošanas aizliegums ir pretrunā komerciesību vispārējiem principiem un neatbilst Civilprocesa likumā noteiktā prasības nodrošinājuma līdzekļa – aizlieguma veikt noteiktas darbības – jēgai.

Sanākumi slēdz plkst.: 16:10

Sanāksmes vadītājs

R.Balodis

Protokoliste

S.Segliņa

Protokoliste

S.Ozoliņa